

Święta biblijne – Pascha

A gdy was zapytają synowie wasi: Co znaczy ten wasz obrzęd? Odpowiedź: Jest to rzeźna ofiara paschalna dla Pana, który omijał domy synów Izraela w Egipcie (...) – 2 Mojż. 12:26-27 (BW).

Nazwa

Święto Paschy albo Święto Przejścia (według Biblii Gdańskiej): *Ale miesiąca pierwszego w dzień czternasty tegoż miesiąca, święto przejścia* (hebr. *pesah* – 6453) *będzie Panu* – 4 Mojż. 28:16; lub Wielkanoc: *A przybliżyło się święto praśników, które zowią wielkanocą* (gr. *pascha* – 3957) – Łuk. 22:1.

Hebrajskie słowo *pesah* (6453) pochodzi od czasownika *pasach* (6452) – „przechodzić obok, przeskakiwać, opuścić minąć lub utykać, kuleć”:

...bo ujrawszy krew, minę (pasach) was, że nie będzie u was plaga ku zatraceniu, gdy będę zabijał w ziemi Egipskiej – 2 Mojż. 12:13.

Ofiara to przejścia (pesah) Pańskiego, który przestępował (pasach) domy synów Izraelskich w Egipcie, gdy zabijał Egipcjan, a domy nasze wyzwalał – 2 Mojż. 12:27 (BG). (Według Biblii Warszawskiej: *Jest to rzeźna ofiara paschalna dla Pana, który omijał (pasach) domy synów Izraela w Egipcie, gdy Egipcjanom zadawał ciosy, a domy nasze ochronił – 2 Mojż. 12:27).*

W Biblii rzeczownik hebrajski *pesah* oznacza Święto Paschy (Przejścia) (w 2 Król. 23:22) lub samą ofiarę baranka związaną z tym świętem w 2 Mojż. 12:27. Podobnie jest z rzeczownikiem greckim *pascha*, który oznacza baranka paschalnego – *Gdy baranka wielkanocnego (pascha) zabijano* – Mar. 14:12; *wieczerzę paschalną lub święto żydowskie – a była blisko wielkanoc (-Pascha), święto żydowskie* – Jan 6:4.

Cel i pochodzenie święta

Święto zostało ustanowione przez Pana Boga w czasie wychodzenia narodu izraelskiego z Egiptu. Krew baranka paschalnego chroniła pierwotnych Izraela podczas przejścia przez Egipt anioła śmierci (dziesiąta plaga). Paschę obchodzono na pamiątkę tego wydarzenia (2 Mojż. 12:27). Święto to zostało ustanowione na pamiątkę wieczną (2 Mojż. 12:24).

Przebieg święta

Paschę obchodzono wieczorem 14. Nisan (2 Mojż.

12:2-14, 43-50). Przygotowania do tego święta zaczęto jednak wcześniej, tj. 10. Nisan, kiedy to odłączano od stada jednorocznego baranka lub koziołka bez skazy. Zwierzę to zabijano 14. Nisan między dwoma wieczorami, a jego krwią za pomocą gałązki hizopu kropiono podwoje i nadproża domu. Miało to na celu uchronienie przed śmiercią pierwotnych Izraela podczas przejścia przez Egipt anioła śmierci. Zabity baranek był następnie w całości pieczony nad ogniem, a później jedzony przez domowników z praśnikami i gorzkimi ziołami. Zakazane było łamanie kości baranka (2 Mojż. 12:46). Jeżeli rodzina była zbyt mała, należało zaprosić sąsiadów w takiej liczbie, by baranka spożyć w całości. Niejedzone pozostałości z baranka należało spalić przed nadejściem poranka. Ucztę paschalną jedzono z pośpiechem, w gotowości do wyjścia, mając przepasane biodra, obuwie na nogach i laskę w rękę. W uroczystościach nie mógł uczestniczyć nikt obcy spoza Izraela, chyba że wcześniej został obrzezany. Obrzezanie było warunkiem, który musiał spełnić każdy chcący obchodzić Paschę. Dalsze przepisy dotyczące Paschy opisane są przy okazji pierwszych obchodów tego święta na puszcy. Wszyscy, którzy z powodu nieczystości lub podróży nie mogli obchodzić Paschy w oznaczonym terminie wraz ze wszystkimi Izraelitami, winni byli spożyć baranka miesiąc później, czyli 14. dnia drugiego miesiąca. Za zaniechanie obchodzenia Paschy groziła kara wydalenia ze społeczności synów Izraela (4 Mojż. 9:1-14). Był to więc nie tylko przywilej, ale również obowiązek. Po wejściu do Ziemi Obiecanej ofiarę Święta Przejścia należało składać w miejscu obranym przez Pana Boga na mieszkanie dla Jego Imienia (5 Mojż. 16:1-7). Święto to wraz ze Świętem Praśników należało do trzech tak zwanych „świąt pielgrzymich”, podczas których należało udać się do Jeruzalem, aby tam je obchodzić (5 Mojż. 16:16).

Przykłady obchodzenia

Pierwszą Paschę obchodzono podczas wyjścia z Egiptu, drugą – rok po wyjściu z niewoli (4 Mojż. 9:5). Prawidłowe obchodzenie tego święta podczas całej czterdziestoletniej wędrówki po puszczy nie było możliwe dla wszystkich, gdyż zrodzeni w czasie wędrówki nie byli obrzezani, a obrzezanie było jednym z warunków, które musiał spełnić obchodzący Paschę (Joz. 5:7).

Następny opis Święta Przejścia spotykamy w Księdze Jozuego (Joz. 5:10), kiedy to Izraelici po uprzednim obrzezaniu obchodzili pierwszą Paschę na polach Jerycha już w Ziemi Obiecanej. Była to przełomowa data, wyznaczająca koniec wędrówki, gdyż nazajutrz po

Święcie Paschy zaczęli jeść z plonów Ziemi Obiecanej, co spowodowało, że ustało zsyłanie przez Pana Boga manny. Zapis z Księgi Kronik (2 Kron. 35:18) świadczy o uroczystym obchodzeniu Święta Przejścia również za czasów proroka Samuela.

Kolejny opis dotyczy okresu panowania króla Salomona, który po zbudowaniu świątyni nakazał obchodzić wszystkie święta, w tym i Paschę zgodnie z prawem Mojżeszowym (2 Kron. 8:13).

Później znajdujemy opis obchodzenia Paschy dopiero za czasów Ezechiasza po długim okresie przerwy w obchodzeniu tego święta. Ze względu na fakt, że nie zdążono oczyścić świątyni do 14. Nisan, Ezechiasz wraz ze starszymi izraelskimi przesunął obchodzenie święta na 14. dzień drugiego miesiąca. Ezechiasz wykorzystał również obchody Paschy do próby nawrócenia do Pana Boga ostatnich, które zostały z królestwa izraelskiego spustoszonego przez Asyryjczyków. Rozesłał więc posłów wzywających do obchodzenia Paschy do ziemi Efraima, Manasses i Zabulona. Nie spotkało się to jednak z pozytywnym odzewem dziesięciu odłączonych pokoleń. Posłowie zostali wyśmiani i wyszydzeni. Tylko nieliczni ukorzyli się i przyszli na obchody do Jeruzalem. Wielu z tych przybyłych z odłączonych pokoleń przybyło nieoczyszczonych (zapewne z powodu niewiedzy) i tak też spożyli baranka, co było niezgodne z prawem. Jednak ich wina została wybaczona na skutek modlitwy króla Ezechiasza. Król prosił Pana Boga o ich oczyszczenie ze względu na stan serca, który wskazywał, że szukają Pana.

Kolejne obchody Paschy są odnotowane za czasów króla Jozjasza, kiedy to po kolejnym okresie przerwy zaczęto znowu obchodzić to święto. Były to obchody tak huczne jak za czasów Salomona. Jozasz podarował ludowi trzydzieści tysięcy baranków, które następnie kapłani zabijali na dziedzińcu świątyni i dawali ludowi, aby mógł obchodzić Paschę zgodnie z prawem (2 Kron. 35:1-19).

W czasach po niewoli babilońskiej Paschę obchodzono zaraz po odbudowaniu świątyni za czasów Ezdrasza (Ezdr. 6:19-21). Spożyli ją ci, którzy powrócili z wygnania, a także wszyscy, którzy odłączyli się od *sprośności narodów onej ziemi i szukali Boga*.

Proroctwo Ezechiela wspomina, że Święto Paschy będzie także obchodzone w przyszłości. Opis tego proroctwa wskazuje na połączenie Paschy ze Świętem Przaśników, gdyż prorok obydwa te święta nazywa Paschą trwającą siedem dni (Ezech. 45:21). W opisie brak informacji o spożywaniu baranka, a jedynie wymienione są praśne chleby, które wówczas bywają jedzone.

Również w Nowym Testamencie znajdujemy szereg opisów obchodzenia Święta Paschy.

Z pierwszego dowiadujemy się, że Pan Jezus jako dwunastoletni chłopiec pielgrzymował razem z rodzicami na obchodzenie Święta Paschy do Jeruzalem.

W późniejszym czasie Pan Jezus podczas swej trzy i pół letniej misji zawsze udawał się na to święto do Jeruzalem (Jan 2:13, 6:4, 11:55). Po ostatniej uroczystości Święta Paschy, jaką nasz Pan obchodził na ziemi, ustanowił dla swoich naśladowców święto, które miało być obchodzone na Jego pamiątkę, gdyż umierając na krzyżu dokładnie w tym czasie, gdy Żydzi zabijali w świątyni paschalne baranki, pokazał wszystkim, że on jest tym Barankiem, który gładzi grzech świata (Jan 1:29). Dlatego też dzień 14. Nisan, dzień ostatniej wieczerzy i dzień śmierci naszego Pana Jezusa Chrystusa nabrał dla nas, chrześcijan nowego, jeszcze głębszego znaczenia.

W czasie Święta Paschy miało również miejsce uwolnienie Piotra z więzienia (Dzieje Ap. 12:4).

Inne świadectwa historyczne

Józef Flawiusz „Dzieje Izraela”, księga trzecia X. 5:

„W miesiącu Ksentyku, który u nas nazywa się Nisan i jest pierwszym miesiącem roku, dnia czternastego (licząc według księżyca) – gdy słońce jest w znaku barana – według nakazu naszego prawodawcy, który chciał uczcić ten miesiąc, jako że w nim właśnie zostaliśmy wyzwoleni z niewoli egipskiej, musimy co roku składać taką samą ofiarę, jaką złożyliśmy niegdyś przed wyjściem z Egiptu (mówiłem już o niej), zwaną Pascha”.

Józef Flawiusz „Wojna żydowska” 6. 9. 3:

„...a ponieważ właśnie przypadało Święto Paschy, w czasie którego od godziny dziewiątej do jedynastej odbywa się składanie ofiar i dokoła każdej ofiary zbiera się bractwo złożone z dziesięciu, a niekiedy i dwudziestu ludzi, nikt bowiem nie może spożywać ofiary w samotności, przeto naliczono zwierząt ofiarnych dwieście pięćdziesiąt pięć tysięcy sześćset. Jeżeli tedy na każdą ofiarę choćby dziesięciu ludzi podamy, otrzymamy liczbę ogólną dwa miliony siedemset tysięcy i to tylko samych ludzi czystych i wyświęconych; albowiem do składania ofiar nie dopuszczano trędowatych, cierpiących na płynienie nasienia, kobiet słabych na chorobę miesięczną i wszelkiego rodzaju nieoczyszczonych, a także różnych cudzoziemców, którzy w czasie obrządku tam się znaleźli”.

O sposobie obchodzenia Paschy przed zburzeniem drugiej świątyni w 70 r., tj. w czasach, w których żył nasz Pan, opowiada szczegółowo traktat *Pesachim* zawarty w *Misznie*, spisany przez rabinów ok. 200 r. O końcu tego sposobu obchodzenia Paschy, w którym zabijano baranka, tak piszą współcześni Żydzi:

„W roku 70 n.e. nadeszła katastrofa, która zmieniła na

zawsze żydowskie życie. Zburzona została Świątynia Jerozolimska i Izrael na prawie 2000 lat utracił niepodległość. Rola i sens Święta Pesach musiały ulec radykalnej zmianie wraz z tym, jak zmieniła się sytuacja narodu żydowskiego. Dotychczasowy świat żydowski, świat niepodległy, uległ nagłej destrukcji. Pesach nie mógł już jedynie opowiadać o pamiętnym cudzie z przeszłości, bowiem teraz potomkowie niewolników, którzy uzyskali wolność i własne państwo, utracili zarówno swoją ziemię, jak i wolność oraz najważniejsze miejsce kultu i zostali na tysiąclecia rozproszeni po świecie. Pesach musiał w tej sytuacji uzyskać nowe znaczenie; nie mógł już tylko upamiętniać, ale musiał także obiecywać. Stosując w swoich rytuałach i w swojej warstwie symbolicznej alegorie, wyrażał nadzieję i

ufność, że to, co Bóg uczynił raz, może uczynić powtórnie.” – Broszura „Pesach”, Stowarzyszenie 614. Przykazania.

I chociaż nasza chrześcijańska ocena przyczyny, dla której baranek w czasie Święta Paschy po śmierci Pana Jezusa nie musiał być zabijany, jest całkiem inna, to jednak widzimy, że i Żydom Pan Bóg dał poznać, że nie potrzeba już na Święto Paschy ofiarować zwierząt.

Chrystus bowiem został złożony w ofierze jako nasza Pascha – 1 Kor. 5:7 (BT).

Krajcer Piotr